

תצפית זני ליזיאנטוס

גבי צוברי – מו"פ ערבה

עשרה זני ליזיאנטוס נבדקו השנה בתחנת "יאיר" השתילים נתקבלו ממשטלות קומבי פלואר וחישתיל. במסגרת התצפית בוצעה השוואה בין צמחים קטומים ולא קטומים והשוואה בין צמחים שגדלו ביום טבעי לכאלו שגדלו ביום ארוך. זנים שונים התקבלו בשלושה מועדים שונים: ב- 4/10/2000, ב- 13/10/2000 וב- 4/11/2000 (טבלאות 1-4) ונשתלו בחממה ביום טבעי ויום ארוך בעומד של 60 שתילים במ"ר. יום ארוך ניתן בעזרת נורות ליבון של 100 ואט במחזוריות של 5/15 משך 8 שעות במרכז הלילה.

תוצאות

השפעת האור

התאורה הפוטופריודית השפיעה במידה מסוימת בחלק מהזנים וגרמה להקדמה במועד הפריחה (טבלאות 1-4). בחלק מהזנים נראתה השפעה חזקה יותר מזנים אחרים. כתוצאה מהקדמה זו ניתן לראות שגבעולי פריחה שגדלו ביום ארוך בד"כ היו קצרים יותר מאלו שצמחו ביום טבעי. ההבדל באורך הגבעולים היה מאוד משמעותי בחלק מהזנים וגרם לכך שהרבה גבעולים יעברו לקבוצת ארוך נמוכה יותר בשיווק כדוגמת הזן Echo light blue. היבול הושפע לטובה תחת הארה מלאכותית. ניתן ללמוד מטבלאות 1-4 שבמרבית ההשוואות ובעיקר כאשר מדובר בצמחים קטומים (טבלאות 3-4) היה יבול גבוה יותר משמעותית בין צמחים שקיבלו הארה לאלו שלא קיבלו הארה. משקל הענפים נגזר מההקדמה ומהיבול כך שבד"כ משקל הענפים היה נמוך יותר בחלקות שקיבלו תוספת הארה. כמות ניצני הפריחה (משלב ניצן ועד ניצן קטן) על גבעול הושפעה אף היא מהארכת היום תוספת אור הפחיתה את ממוצע ניצני הפריחה על הגבעולים.

השפעת הקיטום

כצפוי הקיטום גרם לעיכוב במועד הפריחה. מועד הפריחה במרבית הזנים שנקטמו נדחה למרחק אפריל בהשוואה לצמחים שלא נקטמו שהחלו להיקטף בדצמבר ינואר. הקטיף בכל החלקות הופסק

ב- 15/5/2001. בעקבות זאת ניתן לראות בברור בטבלאות 1-4 שמחלקות שנקטמו נקטפו פחות ענפים למ"ר בהשוואה לחלקות שלא נקטמו. הקטיף של צמחים שלא נקטמו ארך כארבעה וחצי חודשים שבמהלכם כל הזמן נקטפו פרחים ועם זאת היתה גליות קלה בהתחלה ובסוף. בחלקות שנקטמו התקבל גל פריחה אחד במשך חודשיים וחצי.

בעקבות דחיית תחילת פריחה לתוך החורף אורך הגבעולים ומשקלם הממוצע היה בד"כ גבוה יותר בחלקות שנקטמו בהשוואה לאלו שלא נקטמו.

הזנים

תאור הזנים ואיכותם נרשמו במהלך העונה ומובאים כאן בטבלה 5. זני האקו שנבחנו היו בחלקם לא אחידים. לדוגמא הלבן היה אחיד במבנה הפרח והגוון. ראויים לציון הם הזנים Bolet white שהיה יפה וה- Dolstar yellow שהיה בכיר ומהיר מכולם.

טבלה 1: מועד פריחה יבול ואיכות זני ליזיאנטוס ביום טבעי ללא קיטום

ללא תאורה										
4/11/2000		13/10/2000					4/10/2000			מועד שתילה
Ace blue	Allis blue	Mariachi green	Polestar yellow	Polestar blue picotee	Echo white	Ballet white	Purple pic	Echo light blue	Echo yellow	שם הזן
24/4/01	16/4/01	20/2/01	29/12/00	2/1/01	29/12/00	15/1/01	26/12/00	2/1/01	13/2/01	תחילת קטיף
59	38	56	116	126	59	89	66	77	70	יבול במ"ר
134.82	122.53	106.85	83.60	82.55	98.82	92.27	91.11	80.91	110.0	אורך ענף (ס"מ)
85.83	83.16	180.75	55.04	81.63	156.04	99.24	83.46	122.13	114.42	משקל ענף (גרם)
23.64	28.13	38.29	12.24	20.57	35.92	23.78	19.16	23.05	19.06	מספר ניצני פריחה על ענף

טבלה 2: מועד פריחה יבול ואיכות זני ליזיאנטוס ביום ארוך ללא קיטום

עם תאורה										
4/11/2000		13/10/2000					4/10/2000			מועד שתילה
Ace blue	Allis blue	Mariachi green	Polestar yellow	Polestar blue picotee	Echo white	Ballet white	Purple pic	Echo light blue	Echo yellow	שם הזן
28/3/01	8/3/01	13/2/01	10/1/01	5/1/01	13/1/01	24/1/01	26/12/00	2/1/01	24/1/01	תחילת קטיף
54	63	79	133	125	79	89	87	86	71	יבול במ"ר
127.56	95.05	95.88	89.71	77.13	93.44	87.48	82.91	77.11	95.63	אורך ענף (ס"מ)
104.73	88.21	103.58	57.76	57.05	109.84	76.65	61.51	82.52	91.72	משקל ענף (גרם)
25.18	32.96	24.31	13.80	13.41	23.36	17.70	15.89	14.26	15.93	מספר ניצני פריחה על ענף

טבלה 3: מועד פריחה יבול ואיכות זני ליזיאנטוס ביום טבעי לאחר קיטום

ללא תאורה										
מועד שתילה וקיטום	שתילה 4/11/00	קיטום 14/11/00		שתילה 13/10/00			קיטום 4/11/00		שתילה 4/10/00	
שם הזן	Allis blue	Mariachi green	Polestar yellow	Polestar blue picotee	Echo white	Ballet white	Purple pic	Echo light blue	Echo yellow	
תחילת קטיף	16/4/01		8/3/01	9/4/01	8/3/01	23/3/01	19/3/01	8/3/01	28/3/01	
יבול במ"ר	37		55	63	47	52	31	42	41	
אורך ענף (ס"מ)	120.56		103.48	101.0	115.12	121.69	115.52	101.63	126.08	
משקל ענף (גרם)	66.68		87.40	108.86	116.50	132.20	146.64	197.56	91.56	
מספר ניצני פריחה על ענף	24.37		23.12	25.23	26.07	27.00	37.92	30.89	18.65	

טבלה 4: מועד פריחה יבול ואיכות זני ליזיאנטוס ביום ארוך לאחר קיטום

עם תאורה										
מועד שתילה וקיטום	שתילה 4/11/00	קיטום 14/11/00		שתילה 13/10/00			קיטום 4/11/00		שתילה 4/10/00	
שם הזן	Allis blue	Mariachi green	Polestar yellow	Polestar blue picotee	Echo white	Ballet white	Purple pic	Echo light blue	Echo yellow	
תחילת קטיף	19/3/01	5/3/01	5/3/01	20/2/01	9/4/01	8/3/01	5/3/01	13/2/01	22/3/01	
יבול במ"ר	75	87	100	99	68	67	57	55	48	
אורך ענף (ס"מ)	97.19	90.39	90.68	100.00	106.23	106.41	104.51	80.69	122.31	
משקל ענף (גרם)	73.39	67.60	75.35	70.40	60.32	112.40	108.02	104.90	101.45	
מספר ניצני פריחה על ענף	28.65	18.61	17.86	15.14	15.67	26.70	30.49	18.04	18.69	

טבלה 5: תאור הזנים שנבחנו במהלך העונה

זן	גבעול	צבע פרח	גודל הפרח	צבע אבקנים	הערות
Eco yellow	1	צהוב קרם	1 (2-3 דורים)	צהוב – מרכז ירוק	מעניין, לא אחיד בגובה
Eco light blue	1	סגול לילה מרכז שחור	1 (4-6 דורים)	צהוב – מרכז שחור	יפה מאוד, חוסר אחידות ועוותים בפתיחת התפרחות
Purple pic	3	לבן – שוליים סגולים	3 (דור 1)	צהוב – מרכז ירוק	* גבעולים צמחו שכובים על הקרקע (בסינגלים) * ישנם חריגים, רמות שונות של גוון וסגולים לגמרי
Balet white	3	לבן צח	3 (דור 1 5 עלי כותרת)	צהוב – מרכז ירוק	יפה
Eco white	1	לבן	1 (4-6 דורים)	צהוב – מרכז ירוק	פרח גדול לבן בוהק * זקוק לגיברלין
Polestar blue picotee	3	לבן – שוליים סגולים	2 (דור 1)	צהוב – מרכז ירוק	בתחילת הגידול היתה בעיית הסתלסלות אמירים שהסתדרה בהמשך
Polestar yellow	3	צהוב בהיר	3 (דור 1)	צהוב – מרכז ירוק	בכיר מאוד. בהיר מאוד
מריאציי ירוק	1	ירקרק חוור	פרח מלא 3 (4-6 דורים)	צהוב – מרכז ירוק	אפיל מאוד

סיכום

בתצפית זו ניתן לראות לצד ההבדלים בהתנהגות הזנים והתאמתם לתנאי הערבה ואיכותם בכלל את השפעת התאורה המוספת והקיטום. בעניין התאורה ראינו שהיא גרמה להקדמה קלה במועד הפריחה במרבית הזנים ומשום כך חלקם היה נמוך מהרצוי כך שחשוב לדעת על איזה זנים כדאי להפעיל תאורה ולא לו לא כדאי או אולי לדחות את זמן הפעלתה. מועד השתילה בהיבט הזה לא פחות חשוב. מועדים מוקדמים בתנאי הערבה אינם זקוקים לתאורה משום שכאמור השפעתה תהיה שלילית אך מאוחר יותר כאשר נכנסים לחורף רואים השפעה חיובית משמעותית בהקדמה וביבול, דבר זה היה בולט בחלקות שנקטמו. בעקבות החשת הפריחה אורך הגבעולים ומשקלם הושפע וכמו כן כמות הניצנים על הגבעול. נאמר כי השימוש בתאורה פוטופריודית יכול להיות כלי חשוב בהקדמה ובתוספת יבול אך שימוש מוטעה עלול לעלות לנו באיכות. הקיטום כפי שהוסבר גורם לדחייה בפריחה ובעקבות כך היבולים נמוכים. נראה כי במקומותינו שבו פרק הזמן שנותר לצימוח ופריחה בתנאים נוחים הוא קצר יחסית חבל לבזבזו עם קיטום. לגבי הזנים והבחירה מאחר והמגוון הינו רב כדאי לעיין בתוצאות בשוק לגוון ולצורה וכמובן מחירים בעונות השונות ולקבל החלטה.